

WILLEMSTAD.

4.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren, in verschillende tinten. Bij uitwatering op meerdere boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreopt.

Polders, door een bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder, of op een gemeenschappelijke binnenboezem. De alzoo bij elkander behorende polders hebben gelijke tint.

Hooge gronden, boezem- en vlietland zijn niet gekleurd. De afwatering van hooge gronden, voor zoover die op het terrein kan worden nagegaan, door de helling van den grond, is aangeduid op de kaart door die gronden te omgeven met een bies van de kleur van den boezem of het stroomende water waarop zij afwateren.

Door stroomende wateren verstaan die wateren, welke steeds een verhang in dezelfde zin voortvoeren.

Regtstreeks op rivieren uitwaterende voorboezems hebben de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeene boezem te zijn gegeven.

Voorboezems van molens, zijn voorgesteld als tot dien boezem behorende. Molensluizen en inlaatdijken zijn niet in het rood aangewezen, uitgezonderd die welke in zee- of rivierdijken zijn gelegen.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

De banken en dieptelijnen in de riviermonden duiden den toestand aan in 1869 en 1870. Evenzoo de laagwaterlijnen.

VERKLARING DER TEEKENS.

	Schepradwatermolen.
	Kleine watermolen.
	Uitwateringsluis (U. sl.)
	Schutsluis (S. sl.)
	Peilschaal.
	Peilmerksteen.
	Zomerpeil van polders.
	Dijkshoogte.
	Kadehoogte.
	Cijfers zonder voorafgaande letter geven terreinshoogten aan.
	Aangenomen middelbare eb, zijnde die over de zomermaanden der jaren 1861—1870.
	Zee- of rivierdijk gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.
	Straat-, grind-, schulpwegen, enz.
	Bij laagwater droogvallend gedeelte.
	Laagwaterlijn.
	Dieptelijn van 25 decimeters.
	" " 50 "
	" " 80 "

De grootte der polders is gegeven in Hectaren (HA.), volgens meting op de kaart. Getallen, met het teeken + of — er voor geplaatst, geven hoogten aan in meters boven of beneden Amsterdamsch peil (A.P.).

STROOMENDE WATEREN.

	Mark en Dintel.
	Opverlakte der hooge gronden en polders, die door de sluisen aan Dintelsas hun water lozen, 200,000 H.A. ongeveer.
	Gemiddelde waterstand over de jaren:
	1865—1870, waargenomen te Breda + 0.42.
	1862—1866, " " Stampersgat + 0.19.
	1865—1870, " " Dintelsas — 0.19.

Hoogste en laagste standen over die jaren:
Breda 21 Dec. 1869 + 2.00; 2 Mei 1866 — 0.20.
Stampersgat 21 Dec. 1862 + 0.53; 20 Jan. 1864 — 0.94.
Dintelsas 19 Nov. 1866 + 0.55; 15 Sept. 1866 — 1.15.

De lozing geschiedt aan Dintelsas en wordt zoo geregeld dat het water aldaar nooit lager is dan — 0.50; bij veel waterbezuur heeft met verpunning van het bestuur van het Heemraadschap over de Zevenbergsche haven de lozing op deze plaats door de schutsluis bij het Langgatsche veer, voor zoover dit geen schade doet aan de uitwatering der polders van dit Heemraadschap.

De voeding geschiedt door de ontlasting der polders en bij groot watergebrek ook uit de Zevenbergsche haven.

Het hoogste peil waarbij water wordt ingelaten is + 0.15 aan het Langgatsche veer.

BOEZEMS.

	Kleur van de regtstreeks op zee of rivieren uitwaterende polders of voorboezems (veronderstelde kleur der zee en rivieren.)
--	---

Bovenpand van den Rosendaalschen en Steenbergischen Vliet.

De afstroming van den boezem heeft plaats door de sluis aan het bovenspand van den Rosendaalschen en Steenbergischen Vliet.

Benedenpand van den Rosendaalschen en Steenbergischen Vliet.

De boezem loost door de sluis aan het benedenpand op het Volkerak en kan in drooge zomers water inlaten uit het bovenpand van den Vliet tot aan het vastgestelde kanaalpeil.

Roode Vaart of Zevenbergsche kanaal.

Opverlakte van den boezem 10 H.A. ongeveer.

Gemiddelde boezemstand — kanaalpeil — A.P.
In het belang van de lozing der polders daalt het peil der vaart soms beneden A.P. maar in het belang der scheepvaart wordt het zooveel mogelijk daarop gehouden.

De lozing geschiedt aan het Hollandsch Diep; voor een klein deel op de Mark en Dintel bij watergebrek aldaar, in drooge zomers.

Boezem van den Grooten Polder enz.

De boezem ontlast zich op het Hollandsch Diep door de sluis aan de Noordschans.

Boezem van den Galatheschen Polder enz.

De boezem ontlast zich op het Volkerak door de Galathesche sluis.

BUITENWATERSTANDEN.

Hollandsch Diep.	Moerdijk. Gemiddelde stand over de jaren 1861—1870:	
	vloed + 1.36. eb — 0.80.	
Willemstad. Gemiddelde stand over de jaren 1862—1870:		
	vloed + 1.30. eb — 0.81.	
Hoogste en laagste standen in die jaren:		
	20 Dec. 1862. + 3.30. 8 Febr. 1870. — 2.00.	
Volkerak.	Dintelsas. Gemiddelde stand over de jaren 1865—1870:	
	vloed + 1.31. eb — 1.10.	
Hoogste en laagste standen in die jaren:		
	2 Dec. 1867. + 3.40. 8 Febr. 1870. — 2.50.	
Haringvliet.	Hellevoetsluis. Gemiddelde stand over de jaren 1861—1870:	
	vloed + 0.99. eb — 0.83.	
Goedereede. Gemiddelde stand over de jaren 1861—1870:		
	vloed + 1.05. eb — 0.73.	

SLUIZEN.

EILAND GOEDEREDE EN OVERFLAKKEE.	Wijdte in den dag. M.	Diepte slagbalk betrekk. A.P. M.	Schut-lengte. M.
A. U. sl. Oudelaandsche polder, 1 schuif, 2 paar vloedeuren.	2.15	— 0.75	
B. Spuisluis van de haven te Ooltgensplaat, 1 paar ebd., 1 schuif, 1 toldeur	2.01	— 0.81	
C. U. sl. Weispolder, 1 schuif, 2 vloedeuren	1.00	— 0.95	
D. U. sl. Theodorapolder, 1 klep, 1 ebd., 1 schuif.	0.75	+ 0.05	
E. U. sl. van den boezem van den Galatheschen polder enz., 2 paar vloedd., 1 toldeur	3.05	— 1.00	

IN DEN RIVIERDIJK VAN NOORDBRABANT.

F. U. sl. van den boezem van den Grooten polder enz., 2 p. vloedd., 1 p. ebd. met toldeuren.	4.40 ebd. — 1.90 ebd.	— 2.37	
G. Bovenstuis tot uitvo. van polder Ruigenhil, 2 paar vloedeuren.	3.51	— 1.40	
H. Nieuwe sluis tot uitvo. van polder Ruigenhil, 2 paar vloedeuren.	3.77	— 1.65	
I. Spuisluis der stad Willemstad, 2 schuiven.	1.73	— 2.30	
K. Militaire inundatiesluis, 1 vloedd., 1 schuif.	1.45	— 0.80	
L. U. sl. van polder Oude Heijningen, 2 paar vloedd., 1 schuif.	2.99	— 1.15	
M. U. sl. Beaumontspolder, 1 ebd., 1 schuif.	1.23	— 1.31	
N. U. sl. van Mark en Dintel, 2 paar vloedd., 1 paar ebd.	8.25	— 3.04	
O. S. sl. op Mark en Dintel, 1 paar vloedd., 1 paar ebd., 1 paar waartje, aan de binnenzijde, met de punt naar buiten	8.40	— 3.06	27.65
P. U. sl. Karolispolder, 1 vloedd., 1 schuif.	0.60	+ 0.70	
Q. U. sl. Koopolder, 1 vloedd., 1 schuif	1.00	— 0.20	
R. U. sl. Drie Vriendenpolder, 1 ebd., 1 schuif	1.58	— 0.79	

SLUIZEN IN BINNENWATEREN GELEGEN.

S. S. en U. sl. van de Aalskreek op den boezem van den Grooten polder enz., 2 paar deuren met de punt naar den boezem.	5.15	— 2.35	15.00
T. S. sl. tusschen den boezem Mark en Dintel en de Zevenbergsche haven, 4 paar deuren naar weersijden loerende.	6.58	— 2.41	19.70
U. S. sl. genaamd het Bovenas, tusschen de beide panden van den Steenbergchen en Rosendaalschen Vliet, 2 paar deuren met de punt naar het bovenpand gekeerd.	6.90	— 0.95	
	beneden slagbalk	— 0.13	26.00
	boven slagbalk.		

ZEE- EN RIVIERWERING.

Op den linker oever van het Hollandsch Diep en Volkerak, is de dijk van de Roode Vaart tot den Tonendijk in onderhoud bij het waterschap de Vier Polders, van daar wordt zij onderhouden door de aangrenzende polders, met uitzondering van een klein deel bij Willemstad en de sluis aan Dintelsas, respectievelijk in onderhoud bij het Rijk en het Heemraadschap van Mark en Dintel.

Eiland Goedereede en Overflakke.

De zeewering wordt onderhouden door de aangrenzende polders.

KANALEN.

Roode Vaart of Zevenbergsch kanaal.

Dit kanaal vormt de verbinding tusschen het Hollandsch Diep en de rivier Mark en Dintel. Het bestaat uit één pand, lang 7500 M., diep in den bodem — 2. Kanaalpeil — A.P.

Het kanaal is hoofdzakelijk in het belang der scheepvaart gegraven.

Rosendaalsche en Steenbergse Vliet.

De Rosendaalsche en Steenbergse Vliet ontstond van ouds hoofdzakelijk door de vereeniging even beneden Rosendaal van drie beeken, de Molenvaak, de Eltersche en Rupephsche Turfvaart en de Enge beek. Door het graven van de Eltersche en Rupephsche Turfvaart en de Enge beek. Door het graven van de Rosendaalsche haven of Nieuwe Vliet waardoor thans de Molenvaak stroomt is een gedeelte der rivier bekend onder den naam van Oude Vliet afgesneden. Vroeger stroomde de Vliet vrij in het Volkerak. In het belang der scheepvaart op Rosendaal en van de uitwatering, werd de Vliet in 1823 gekanaliseerd en in 2 panden verdeeld:

bovenpand strekt van het bovenspand tot Rosendaal. Kanaalpeil + 0.68. Bodensdiepte — 1.50. Lengte 11,500 M.
benedenpand: van het bovenspand tot het Steenbergse sas. Kanaalpeil — 1.39. Bodensdiepte — 3.05. Lengte 11,000 M. In het belang der waterlossing, is het water zeer dikwijls beneden de vastgestelde kanaalpeilen.

Mark en Dintel.

De Mark (tot 1039 Aa genoemd) ontspringt bij het gehucht Koekhoven in het Atterpeysche, valt bij Strijckse in Noordbrabant, ontgaat boven Breda zes stroompjes (de Beek, de Galathesche Beek, de Chaamsche beek, de Bavelse loop, de Leyse en de Waerjse) stroomt door en buiten om Breda en verdeelt zich benedenwaarts in twee takken, de Dintel en de Keen, sinds 1768 door een uitwateringsluis van deze afgesloten. De rivier heet van de splitsing af gewoonlijk Mark en Dintel. Beneden Breda zijn met haar in gemeenschap de Leursche haven, de Laatsche vaart, de Roode vaart of Zevenbergsch kanaal, in 1752, 1763 en 1734 respectievelijk met sluisen afgesloten, de afsluiting van de Laatsche vaart is later vervallen.

In het belang van de scheepvaart en afwatering en tot keering van zeevloten werd in 1804 een ontwerp tot kanalisatie van Mark en Dintel opgesteld, in 1809 werd de schut- en uitwateringsloot gebouwd, die echter in 1810 verzonk.

De werkzaamheden tot herstel in 1826 aangevangen werden in 1828 voltooid. De lengte der rivier van de Belgische grenzen tot Breda 16,000 M. ongeveer; gemiddelde breedte 8 à 10 M.

Van Breda tot den mond lengte 41,500 M. ongeveer; normaalbreedte 50 M. Minimum bodemdijpte:

Breda — Standaardbuiten	— 2.30
Standaardbuiten — Stampersgat	— 2.30
Stampersgat — Dintelsas	— 2.40
Gemiddeld verval van Breda tot Dintelsas 0.61 M. Gemiddelde waterstand Dintelsche Sas — 0.15. Gemiddelde waterstand Breda + 0.42.	

POLDERS, ENZ.

Polders of Waterschappen. (De geregelmenteerde polders in Noordbrabant verkrijgen alle den naam van waterschappen.)

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Heemraadschap van de Mark en Dintel.

Het Heemraadschap van de Mark en Dintel omvat de gronden, die overeenkomstig het Koninklijk besluit van 15 Dec. 1824, n°. 37, bijdragen in de kosten van het Heemraadschap. Deze gronden zijn in 13 districten verdeeld en gelegen onder Dinteloord, Fijnaart, Klundert, Standaardbuiten, Gastel, Oudenbosch, Hoeven, Eppen en Leij, Princenlage, Teteringen, Terheijden en Zevenbergen, Rupephen, Zundert en Rijssbergen, Glincken en Dorst, Chaam, Gilze en Baarle-Nassau. Het heemraadschap is belast met het beheer, het toezicht en het schouwen over alle werken die de belangen van hetzelfde betreffen, zoo als de sluisen aan het Dintelsas, het jaagpad, de diephouding der rivier enz. Het maakt alle noodige keuren en politieverordeningen.

Het reglement van bestuur, vastgesteld door Prov. Staten van Noordbrabant 3 Nov. 1859, is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 26 Nov. 1859, n°. 45. Eene verordening voor het politietoezicht over de rivier Mark en Dintel is goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten van Noordbrabant 13 Sept. 1861, G. n°. 49, en gewijzigd goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten van Noordbrabant 8 Junij 1866, G. n°. 50.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN DIE GEHEEL OF GEEDELTIELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

NOORDBRABANT.

Waterschap de Oost- en West-Graaf-Heendrikpolder. (Bestaande uit de polders Oost-Graaf-Heendrik en West-Graaf-Heendrik, behorende tot twee waterstaatkundige deelen: 1°. West-Graaf-Heendrik, gemeen met den Oude Vlietpolder, Oude Heijningen, Rupephspolder en Oudenboschpolder; hiervan komt slechts een klein deel op dit land voor. 2°. Oost-Graaf-Heendrikpolder, gemeen met den waterstaatkundigen polder Cruisland.

Waterschap Cruislandspolders. (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder Cruisland en polder Oude Convent, en het deel genaamd Oude Landslag en een ongeveer twee waterstaatkundige polder; alleen eerstgenoemde komt op dit land voor.)

Stad Steenberg.

Kleine Bolsolder.

Groote Bolsolder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen a en b.)

Triangelpolder.

Nieuwe Vlietpolder (hooge grond.)

Waterschap de Koningsoordpolder.

Drie Vriendenpolder.

Annapolder.

Mariapolder.

Kooi en Karolispolder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen a en b.)

Waterschap de Dintelpolder.

Waterschap Oude Prinslandsche polder.

Polder Nieuw-Beaumont.

Polder Oude Beaumont. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen a en b.)

Polder van van Disch.

Westveerpolder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen a en b.)

Oostveerpolder.

Botsolder.

Waterschap Heerjansland (Nieuw-Gastel) (ongeveer overeenkomende met den waterstaatkundigen polder van dien naam.)

Kruis en Broodpolder. (gedeeltelijk boezemland.)

Waterschap Oude en Nieuwe Landen, (ongeveer overeenkomende met den waterstaatkundigen polder van dien naam.)

Polder Oudelaandsche gorzen.

Waterschap de Hoevenische beemden. (ongeveer overeenkomende met den waterstaatkundigen polder van dien naam.)

Waterschap Goed van IJkel. (gemeen met den waterstaatkundigen polder Hoevenische beemden.)

Waterschap Trijpenpolder.

" " St. Maartenspolder.

" " Schina-Heerjanspolder.

" " Elisabethpolder. (vereen een waterstaatkundig polder.)

" " Slobbegors. (polder.)

" " de Jufferwouppolder.

" " de Oude Appelaar.

Angeliapolder.

Groote Torenspolder.

Kleine Torenspolder.

Heurietpolder.

Waterschap de Oude Fijnaart. (vereen een waterstaatkundig polder.)

Keesche polder.

Waterschap Nieuwland of Mancie Winterpolder.

Waterschap Oude Heijningen.

Beaumontspolder.

Waterschap Ruigenhil. (Bestaande uit drie waterstaatkundige deelen a en b.)

Stad Willemstad.

Waterschap Groote Polder. (de oostelijke) (vereen een waterstaatkundig polder.)

Waterschap Nieuwe Fijnaart.

Waterschap van de drie Polders. (Groote Polder (de oostelijke), Zandberg en Nieuwendijk, vereen een waterstaatkundig polder.)

Polder de Keensche gorzen.

Polder het Landke van Hoogstraten.

Stad Klundert. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders a en b.)

Lokkerpolder, Ketel. (vereen een waterstaatkundig polder a en b.)

en Platen.

Slitpolder.

Polder Bloemendaal. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen, waarvan een gemeen ligt met Lokkerpolder, Ketel en Platen.)

Westpolder.

Mancie Winterpolder. (vereen een waterstaatkundig polder.)

Prins Hendrik of Mancie Zomerpolder.

Waterschap polder het Oudland.

Waterschap Noordveerpolder, Oost en West Maren. (met een klein hooger deel niet op dit land voorkomende.)

Waterschap het Oudland van Zevenbergen. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen, waarvan er slechts één op dit land voorkomt.)

BUITENPOLDERS.

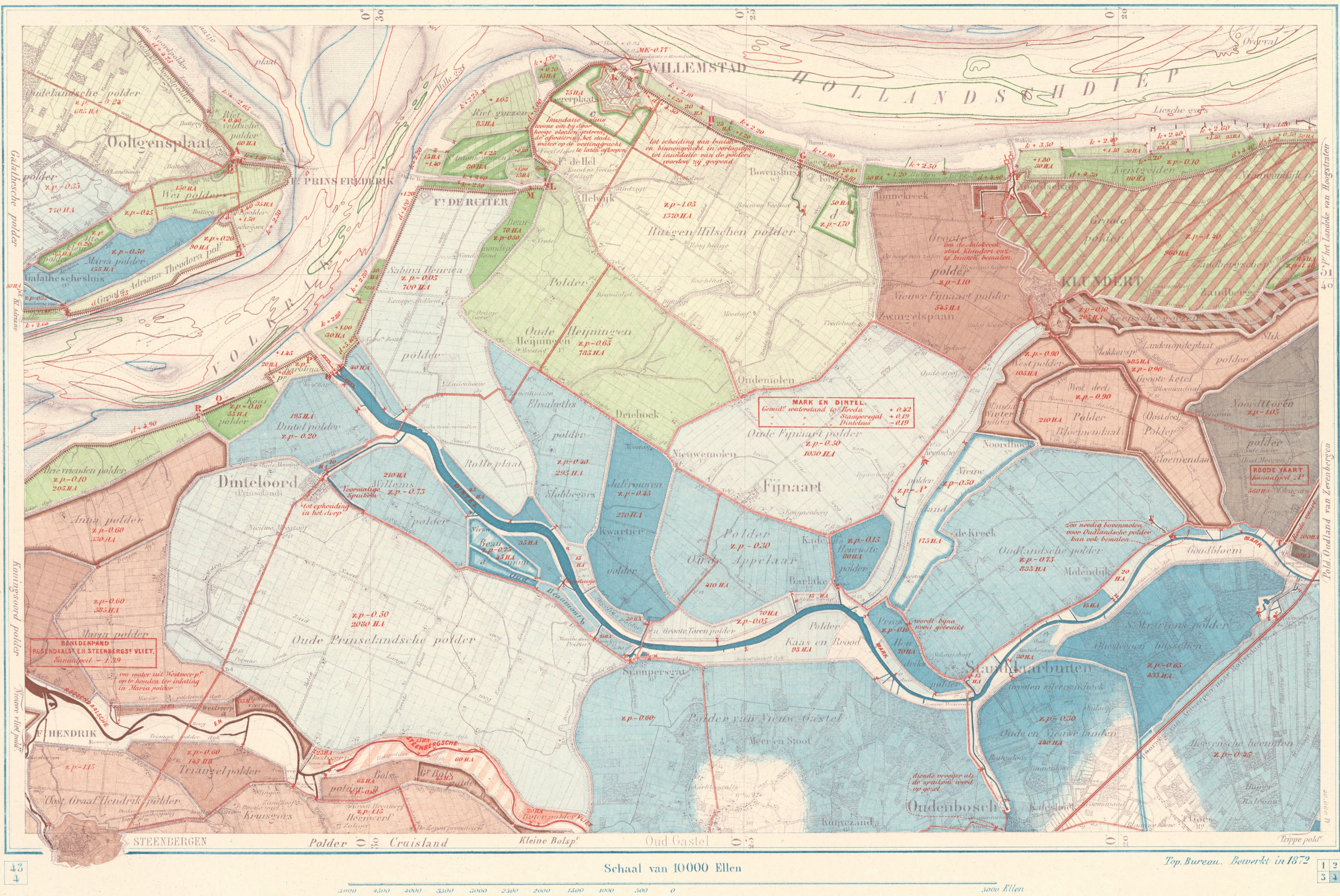
De Rietgorzen.

St. Antonijngorzen.

Nieuwe Malthapolder.

Buitengorzen.

Kwistjelden.

Schaal van 10000 Ellen

Top. Bureau. Beveerkt in 1872

BEDIJINGEN.

ZUIDHOLLAND.

Eiland Goedereede en Overflakke.

Polder het Oudland (van Ooltgensplaat).

Weispolder.

Polder Galathée